

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่มนุษย์ได้คิดค้นที่มีศักยภาพมากขึ้น ส่งผลโดยตรงกับประเทศไทยที่ต้องพยายามเร่งรัดการพัฒนาประเทศให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ผลจากการพัฒนาทำให้เจริญทางด้านวัตถุ แต่ยังขาดการพัฒนาจิตใจของคน ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมมีแต่การแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูง เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ห่วงแต่ประโยชน์ส่วนตนจนลืมการคำนึงถึงส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์เด็กและเยาวชนปัจจุบัน พบว่ามีปัญหาในเรื่องของความรุนแรง การตั้งครกไม่พร้อมในวัยรุ่น ยาเสพติด โรคซึมเศร้า ติดยาเสพติด วัตถุอันตราย และปัญหาการฆ่าตัวตาย จากปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ การมีพฤติกรรมจิตสาธารณะจึงลดน้อยลงทุกวัน ทำให้เด็กและเยาวชนไม่มีภูมิคุ้มกันในการเลือกตัดสินใจดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงได้ร่วมกันคิดนโยบายพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขัดเกลาเด็กและเยาวชน ให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลง

การพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาจิตใจให้เจริญตามทันเทคโนโลยี จิตสาธารณะ คือ การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ยุทธนา วรณปิติกุล. 2542 : 181 – 183) พร้อมทั้งจะเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (บรรทม มณีโชติ. 2530 : 25) มีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม (เหตุทัย อาจปฐ. 2544 : 103–104) ด้วยความเต็มใจ โดยพิจารณาจากความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นด้านการรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการทำกิจกรรมเพื่อสังคม เข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ด้านการรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับจิตใจของมนุษย์ ให้หันมามองถึงประโยชน์ส่วนรวมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้มีความสงบสุข และความพยายาม ในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ในปัจจุบันได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทยต้องเป็นคนเก่ง คนดี และ มีความสุข ตัวบ่งชี้ คือ กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้ และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนาสังคม ทักษะการเรียนรู้และการ

ปรับตัว ทักษะทางสังคม คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ ซึ่งมาตรา 7 ระบุไว้ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข รู้จัก รักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรี ความเป็น มนุษย์มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติการกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบ อาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่ม สร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (“พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ,” 2542 : 3) นอกจากนี้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้จิตสาธารณะเป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ โดยที่สถานศึกษา จะต้องมีส่วนให้เด็กทำกิจกรรมสาธารณะ รวม 165 ชั่วโมง โดยที่ ป.1-ป.6 นั้นจะต้องทำกิจกรรม 60 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 45 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 60 ชั่วโมง ซึ่งนับว่าเป็น สิ่งที่ดี เพราะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม เพื่อสาธารณะประโยชน์มากขึ้น ซึ่งจิตสาธารณะนี้ จะคิดตัวเองไปจนเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมและร่วมสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (จุฑาทพร นาครอด. 2554 : 1 – 2) ซึ่งจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ให้ความสำคัญในเรื่องของการมีจิตสาธารณะที่เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลของส่วนรวม รวมถึงรู้จักการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ถ้าบุคคลมีจิตสาธารณะบกพร่อง มีน้อยหรือขาดไปจะส่งผลกระทบต่อหลายระดับ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชนประเทศชาติ และมีผลต่อระดับ โลกตามมา (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร. 2543 : 21 – 29)

ปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคนในเรื่องของจิตสาธารณะ โดยเน้น ไปที่การสร้างคุณธรรมให้กับคนทุกคน จึงมีการบรรจุเรื่องจิตสาธารณะลงไปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2549 – 2554) ตลอดจนนโยบายรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพ.ศ. 2550 – 2551 ได้เน้นหลักคุณธรรม นำความรู้ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาให้ยึดคุณธรรม นำความรู้ พัฒนาโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของ สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้ เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข โดยเห็นว่าสิ่งที่ควรเร่งปลูกฝังคือ คุณธรรม ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจ คำว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่ตัวเองหรือเรื่องของตนเอง เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์

มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน โดยผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือ สังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายสติปัญญา และลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553) และในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคี การพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับชุมชน ระดับภาคและระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งการปลูกฝังความสำนึกกับบุคคลต่าง ๆ ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หรือสาธารณะ จะเป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรม ให้เกิดขึ้นกับบุคคลโดยทั่วไป โดยเฉพาะเด็ก และเยาวชน รวมทั้งประชาชนทั่วไป สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากภายในกายของคน “จิตสาธารณะ” เป็นความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้ผู้คนรู้จัก การเสียสละ การร่วมแรงร่วมใจ ร่วมมือในการทำประโยชน์ เพื่อสังคม และส่วนรวม จิตสำนึกดังกล่าว จะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคม การช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต อันจะเป็นหลักการในการดำเนินชีวิต เป็นการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขกับสังคมอย่างได้ผลเป็นเชิงประจักษ์

ในสถานการณ์ปัจจุบันมีการสร้างกิจกรรมที่เป็นจิตสาธารณะให้กับเยาวชนมากขึ้น เช่น การสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนมาปลูกต้นไม้เพื่อเฉลิมพระเกียรติก็เป็นการสร้างจิตสาธารณะให้เยาวชน กระทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือกิจกรรมค่ายอาสาต่าง ๆ ที่มีการสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่มีเป็นกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนได้เลือกทำมากมาย บ้างก็เป็นกิจกรรมที่ให้เยาวชนมาทำ โดยไม่สมัครใจ ทำให้เยาวชนไม่ได้เกิดแรงบันดาลใจที่จะทำกิจกรรมนั้นเต็มที่ จึงอาจเป็นผลเสียที่เด็ก และเยาวชนจะเบื่อหน่ายในการทำกิจกรรมที่มาจากใจของเด็กและเยาวชนโดยตรง ทำให้กิจกรรมบางอย่าง อาจไม่ประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ และทางรัฐบาลได้ประกาศค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตามนโยบายของ สศช. ซึ่งกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้นำมาส่งเสริมให้เยาวชนไทยควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักค่านิยม 12 ประการ ดังนี้

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์

4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
 5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
 6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแม่และแบ่งปัน
 7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
 8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
 9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี
 11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา
 12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง
- จากเหตุและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 เป็นโรงเรียนสหศึกษามีระดับชั้นตั้งแต่ มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 อยู่ในเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้ทราบว่ามีปัจจัยใดส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะในการนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตสาธารณะ มากน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นกำลังของชาติในอนาคต อีกทั้งยังเป็นข้อหนึ่งของค่านิยม 12 ประการ เป็นส่วนหนึ่งของคุณสมบัติเยาวชนที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับของพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงการวัดระดับพฤติกรรมจิตสาธารณะและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อีกทั้งสามารถเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะ เพื่อนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนโรงเรียนมัศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นข้อหนึ่งของค่านิยม 12 ประการ เป็นส่วนหนึ่งของคุณสมบัติเยาวชนที่พึงประสงค์ ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาเอง

ขอบเขตของการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพฤติกรรมจิตสาธารณะ ประกอบด้วย การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม ความมุ่งมั่นพัฒนา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา แห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2,793 คน (โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง. 2558 : 10)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane. 1967 : 45) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ระดับชั้นเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
มัธยมศึกษาปีที่ 1	556	70
มัธยมศึกษาปีที่ 2	539	67
มัธยมศึกษาปีที่ 3	535	67
มัธยมศึกษาปีที่ 4	396	50
มัธยมศึกษาปีที่ 5	389	49
มัธยมศึกษาปีที่ 6	378	47
จำนวนรวมทั้งหมด	2,793	350

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้
 - 1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่
 - 1.1.1 เพศ
 - 1.1.2 อายุ
 - 1.1.3 ระดับชั้นเรียน
 - 1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางจิตสาธารณะ ได้แก่
 - 1.2.1 การมีตัวแบบด้านจิตสาธารณะ
 - 1.2.2 การสนับสนุนทางสังคม
 - 1.2.3 การอบรมเลี้ยงดู
 - 1.2.4 การปลุกฝังจากโรงเรียน
2. ตัวแปรตาม พฤติกรรมจิตสาธารณะ ซึ่งถูกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้
 - 2.1 การช่วยเหลือผู้อื่น
 - 2.1.1 การช่วยแนะนำสิ่งที่จะต้องที่ควรแก่ผู้อื่น
 - 2.1.2 การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น
 - 2.1.3 การแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น
 - 2.2 การเสียสละต่อสังคม
 - 2.2.1 การสละเงิน แรงกาย เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม
 - 2.2.2 การสละเวลา การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม
 - 2.3 ความมุ่งมั่นพัฒนา
 - 2.3.1 การสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม
 - 2.3.2 ร่วมพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะเพื่อสังคมอย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

จิตสาธารณะ (Public Mind) หมายถึง จิตที่ปรารถนาจะช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ เห็นคุณค่าของส่วนรวม การให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม แม้ว่าปัญหานั้นจะไม่กระทบกับนักเรียนก็ตาม แต่นักเรียนกระตือรือร้นที่หาวิธีแก้ไขปัญหา เพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นรวมไปถึงพฤติกรรมการดูแลรักษาของส่วนรวมด้วยความสมัครใจ

พฤติกรรมจิตสาธารณะ หมายถึง ความสำนึกของเยาวชนที่มีต่อสังคมส่วนรวม โดยการเอาใจใส่และการช่วยเหลือ ผู้ที่มีจิตสาธารณะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละเวลา สิ่งของ เงินทอง แรงกาย สติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ และไม่หวังผลตอบแทน การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ การมีพฤติกรรมจิตสาธารณะของบุคคลที่มีต่อส่วนรวม เอาใจใส่ป้องกันแก้ไขปัญหาสังคม โดยกระทำด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่ภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้สามารถแยกองค์ประกอบของจิตสาธารณะได้เป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. การช่วยเหลือผู้อื่น โดยมีตัวชี้วัด 3 ตัว ได้แก่
 - 1.1 การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น
 - 1.2 การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น
 - 1.3 การแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น
2. การเสียสละต่อสังคม ประกอบด้วยตัวชี้วัด 2 ตัว ได้แก่
 - 2.1 การสละเงิน แรงกาย เพื่อผู้อื่นและสังคม
 - 2.2 การสละเวลา และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม
3. ความมุ่งมั่นพัฒนา

การสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม และ การร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะ เพื่อสังคมอย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย

ปัจจัยที่มีผลต่อจิตสาธารณะ หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกทางด้านจิตสาธารณะ อันมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีตัวแบบด้านจิตสาธารณะ หมายถึง การที่บุคคลเคยเห็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมจิตอาสาจากบิดามารดา ผู้ปกครอง ครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ ฯลฯ แล้วนำมาใช้เป็นพฤติกรรมตัวแบบหรือแม่แบบหรือเป็นแนวทางการกระทำพฤติกรรมจิตอาสา โดยใช้สติปัญญาเก็บจำไว้จากนั้นจึงประสานความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมและกำหนดเป็นการคาดหวังพร้อมทั้งแสดงพฤติกรรมจิตอาสาตามความคาดหวังของตนเอง

2. การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง ความต้องการพื้นฐานที่จะได้รับการตอบสนองเมื่อแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยการติดต่อสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เพื่อน ครูอาจารย์ โดยการให้ความรัก ความเอาใจใส่ยกย่องนับถือและเห็นคุณค่ามีความรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในกลุ่มจิตสาธารณะได้รับการส่งเสริมการช่วยเหลือในด้านความรู้ข้อมูลข่าวสารให้คำแนะนำที่สามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหา และให้วัตถุ สิ่งของ เงิน และเวลา ซึ่งตอบสนองความต้องการหนึ่ง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

3. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานทั้งทางกายและทางใจกับเด็ก เพื่อให้เป็นแบบอย่างค่านิยมในการดำเนินชีวิต

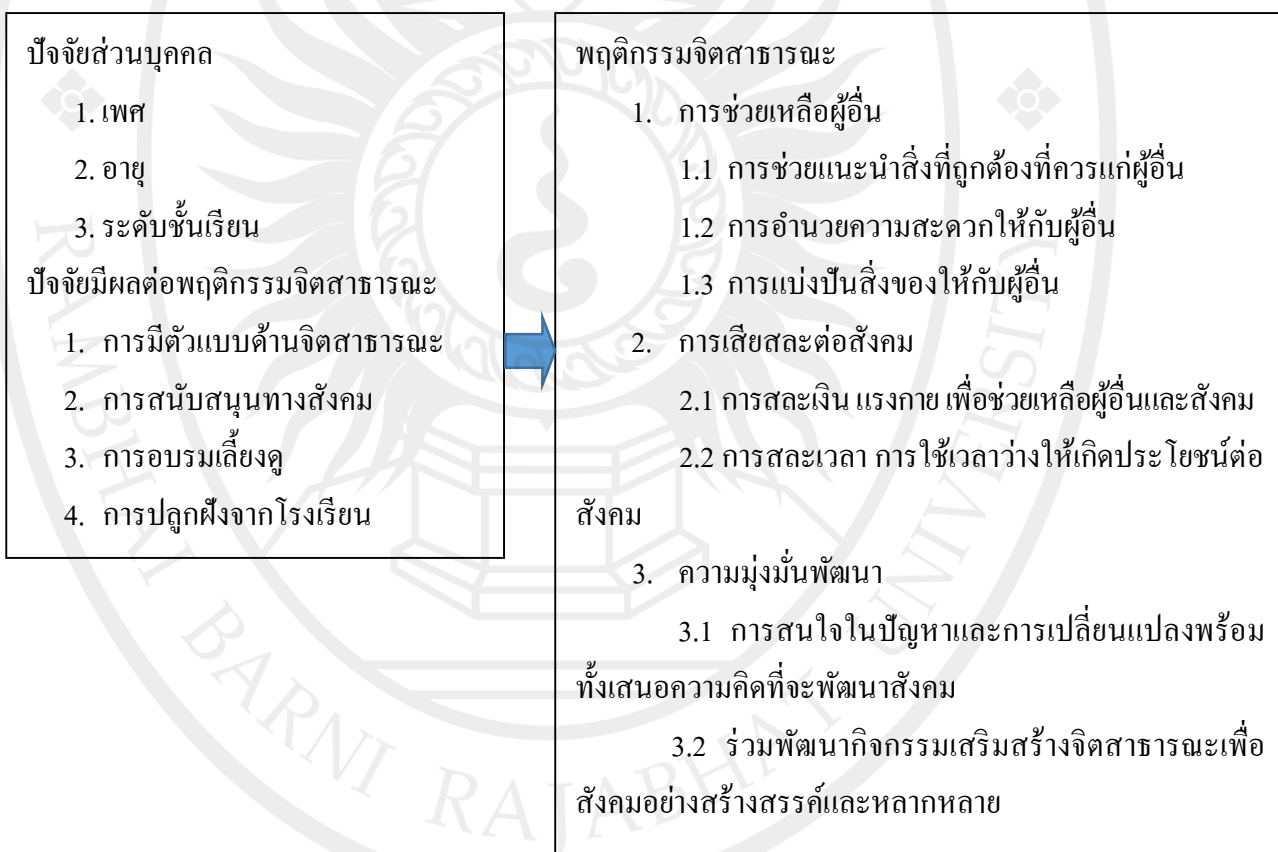
4. การปลูกฝังจากโรงเรียน หมายถึง การที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังประสบการณ์ และการเห็นแบบอย่างของครู อาจารย์ภายในโรงเรียน ซึ่งครูได้ฝึกการรับผิดชอบต่อสังคม การอบรมสั่งสอน ให้นักเรียนมีกฎระเบียบประพฤตินที่เหมาะสม อีกทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ (จุฑาทพร นาครอด. 2554 : 5 – 6)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพประกอบ

ตัวแปรอิสระ (IV)

ตัวแปรตาม (DV)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมจิตสาธารณะแตกต่างกัน
2. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมจิตสาธารณะแตกต่างกัน
3. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนที่ต่างกัน มีพฤติกรรมจิตสาธารณะแตกต่างกัน
4. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีตัวแบบด้านจิตสาธารณะต่างกัน มีพฤติกรรมจิตสาธารณะแตกต่างกัน
5. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมจิตสาธารณะแตกต่างกัน
6. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีพฤติกรรมจิตสาธารณะแตกต่างกัน
7. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีการปลูกฝังจากโรงเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมจิตสาธารณะแตกต่างกัน